

अरिक्वणिक (von अरिक्वण) adj. *das Aufsteigen betreffend*: स्वर्गारिक्वणिकम् (पर्व) MBh. 1, 353, 356.

अरिक्वणीय adj. = अरिक्वणं प्रयोजनमस्य gaṇa अनुप्रवचनानि zu P. 5, 1, 111.

अरिक्ववत् adj. von अरिक्व gaṇa बलादि zu P. 5, 2, 136.

अरिक्वन् adj. 1) von रूक् mit आ, *besteigend, erklimmend*: इच्छापदारिक्वन् Pāṇāt. III, 264. — 2) von अरिक्व, = अरिक्ववत् gaṇa बलादि zu P. 5, 2, 136.

अर्कलूप patron. von अर्कलूप gaṇa विदादि zu P. 4, 1, 104. Davon patron. अर्कलूपायणं gaṇa कृतितादि zu 100. अर्कलूपायणि (चतुर्धर्थेषु) von अर्कलूप gaṇa कर्पादि zu 4, 2, 80.

अर्कायण patron. von अर्क gaṇa अश्वादि zu P. 4, 1, 110. अर्कायणि (चतुर्धर्थेषु) von अर्क gaṇa कर्पादि zu 4, 2, 80.

अर्क m. *der Sohn Arka's, ein Bein. des Planeten Saturn, ÚJOT.* im ÇKDr. Ind. St. 2, 261, 285.

अर्त्त m. *ein Sohn oder Abkömmling des Rksha; so heisst Ācva-medha RV. 8, 57, 16 (15). Çrutarvan 63, 13, 4. Saṃvarāṇa MBh. 1, 3725. — Vgl. आर्त्त्य.*

अर्त्तीद् adj. *das Gebirge Rkshoda bewohnend*: ब्राह्मणाः P. 4, 3, 91, Sch.

1. अर्त्त्य patron. von अर्त्त gaṇa गर्गादि zu P. 4, 1, 105.

2. आर्त्त्य Var. von अर्त्त SV. II, 1, 2, 4, 9.

आर्त्त्यायणी f. zu 1. आर्त्त्य P. 4, 1, 18, Sch.

आर्त्तयण oder आर्त्तयण adj. (भवे व्याख्याने च) von अर्त्तयण P. 4, 3, 73. gaṇa गिरिन्यादि zu 8, 4, 10, Vārtt.

आर्त्तल m. f. = अर्त्तल DVIRČPAK. im ÇKDr.

आर्त्तवध m. = आर्त्तवध ÇABDAK. im ÇKDr.

आर्त्ता f. *eine Art Biene*: पीता दीर्घतुण्डा षट्संनिभा मलिका RĀGĀN. im ÇKDr.

आर्त्त्य (von आर्त्ता) adj. *von der Ārghā-Biene herrührend*: मधु Suçr. 4, 185, 2, 11. n. *der Honig von dieser Biene RĀGĀN.* im ÇKDr. — Vgl. अर्त्त्य 3.

आर्त्त adj. von अर्त्ता P. 5, 2, 101.

आर्त्तक patron. des Çara RV. 1, 116, 22. Nach Śiṅ. von अर्त्तक.

आर्त्ताभिन् m. pl. N. einer Schule, die von einem Schüler Vaiçāṃpājana's abgeleitet wird, P. 4, 3, 104, Sch. आर्त्ताभिमाह्लाः gaṇa आर्त्त-कौशलपादि zu P. 6, 2, 37. आर्त्ताभ्यामाय (oder etwa आर्त्त + अभ्या^०?) Nir. 2, 13 (interpolirt).

आर्त्तायण patron. von अर्त्त gaṇa नडादि zu P. 4, 1, 99.

आर्त्तिक adj. von अर्त्त (भवे व्याख्याने च) P. 4, 3, 72. n. ein Beiw. des SV., der in das आर्त्तिक und उत्तरार्त्तिक (oder स्तैभिक्) zerfällt, BENFEY in der Einl. zum SV. XVI. Ind. St. 1, 29, 47.

आर्त्तिक (von अर्त्तिक) adj. आर्त्तिकपर्वत MBh. 3, 10411, 10416.

आर्त्तव (von अर्त्त) 1) n. gaṇa पृथ्वादि zu P. 5, 1, 122. *Geradheit, gerade Richtung*: रोमलतिका नेत्रार्त्तव धावति Śiṅ. D. 40, 5. Meist in übertr. Bed. *gerades, redliches, offenes Benehmen KūṅD.* Up. 3, 17, 4. M. 11, 222. Bṛhā. 13, 7. MBh. 3, 1119. सर्वं निष्कं मृत्युपदमार्त्तवं ब्रह्मणाः पदम् 14, 296. R. 2, 32, 16. 113, 16. 3, 38, 42. 4, 31, 28. Hit. II, 112. — 2) adj. (! in

der Bed. von अर्त्तु KATHĀS. 22, 115: किं व्यतिनार्त्तवे जने. — 3) m. N. pr. eines Lehrers VĀJU-P. in VP. 278, N. 12.

आर्त्ति oder आर्त्ति ÇĀNT. 3, 8.

आर्त्तिक m. urspr. vielleicht *Milchgefäß* (vgl. अर्त्तिक), gehört zu den mythischen Vorstellungen vom Soma und bezeichnet *einen der überirdischen Behälter, in welchen der himmlische Soma sich läutert, oder einen der Ströme, welche er im Himmel bildet*; vgl. शर्याणावत् und सुषोम. (सोमाः) य आर्त्तिकेषु कृत्वसु, ते नो वृष्टिं दिवस्पृरि पर्वताम् RV. 9, 65, 23. 24. आ पर्वस्व दिशा पत आर्त्तिकात्सोम मोक्षः 113, 2. सुषोमि शर्याणावत्या-र्त्तिके पस्त्यावति। युधिनिचक्रया नरः (मरुतः) 8, 7, 29.

आर्त्तिकीय 1) m. dass.: अर्त्ते शर्याणावति सुषोमायामधि प्रियः। आर्त्तिकीये मृदित्तमः RV. 8, 53, 11. — 2) f. übertragen auf *irdische Flüsse*: आर्त्तिकीये प्रणुल्या सुषोमेया RV. 10, 73, 5. Nach Nir. 9, 26 N. des Flusses Vipāç. Vgl. Roth, Zur L. u. G. d. W. 137. fg..

आर्त्तनायन patron. von अर्त्त gaṇa अश्वादि zu P. 4, 1, 110. रान्न्यादि zu 4, 2, 53. m. pl. N. eines Volkes Z. f. d. K. d. M. III, 196. LIA. II, 953. VARĀH. BRH. S. in Verz. d. B. H. 849 (14). Ind. St. 1, 30.

आर्त्तनायनक adj. *von den Ārḡunājana bewohnt* gaṇa रान्न्यादि zu P. 4, 2, 53.

आर्त्तनायक adj. von अर्त्तनाय gaṇa धूमादि zu P. 4, 2, 127.

आर्त्तनि patron. von अर्त्त gaṇa वाक्कादि zu P. 4, 1, 96. MBh. 1, 8027. 3, 14731. 14, 1958. auch in anderer Bedeutung (चतुर्धर्थेषु) gaṇa सुतेग-मादि zu P. 4, 2, 80.

आर्त्तनेय (von आर्त्तनि) patron. des Kutsa RV. 1, 112, 23. 4, 26, 1. 7, 19, 2. 8, 1, 11.

आर्त्त (von अर्त्त mit आ) partic. *betroffen* (von unglücklichen Zufällen), *versehrt, gestört, dem ein Leid angethan worden ist, bedrängt, leidend, krank, unglücklich*: आर्त्ताया वै मृताया उदरतो निरुहति ÇĀT. Br. 4, 3, 2. 3. आर्त्तमेतद्रूपं पत्कालम् 8, 7, 2, 16. 11, 8, 3, 3. 12, 4, 2, 1. आर्त्तं वा दृत्तपयो यन्निवान्यवत्साया आर्त्तमेतद्रुहिकेत्रं यन्मृतस्य तदार्त्तनेय तदार्त्तं निरुहत्य श्रेयान्नत्रात 3, 1, 4. 14, 6, 4, 1. 2, 31 = BRH. ĀR. UP. 3, 3, 1. 7, 23. अतो ऽन्यदार्त्तम् 3, 4, 2. 3, 3. यदा कदाचिदार्त्ताय KAUC. 94. आर्त्तापार्त्तं TS. 6, 4, 18, 6. नार्त्तो ऽप्ययवेद्विप्रान् M. 4, 236. 2, 161, 226. न (अर्त्तायान्) ग्रामजाता-न्यार्त्तो ऽपि मूलानि च पलाति च 6, 16. 7, 93. 8, 67. 163. 213. 216. 217. 313.

395. 10, 106. 11, 36. 202. N. 8, 24. 9, 24. 12, 80. INDR. 3, 44. R. 1, 2, 14. 3, 10, 20. आर्त्तत्राणाय वः शस्त्रं न प्रकर्तुमनागसि ÇĀK. 11, 134. RAGH. 1, 28 द्विष्यो ऽपि सेमतः शिष्टस्तस्यात्स्य यथायधम्. 2, 28. 8, 31. VID. 227. पर-मार्त्तवत् DAÇ. 1, 46. आर्त्ततर N. 13, 38. भृशमार्त्तराः R. 2, 77, 19. आर्त्तशब्द-*Klageruf* 41, 1. आर्त्तस्वर dass. ÇĀK. 92, 21. adj. R. 4, 13, 30. आर्त्तनाद ÇĀK. 92, 21, v. l. आर्त्तत्रप R. 3, 31, 43. 5, 13, 71. Sehr häufig in comp. mit dem Begriff, der *das Leiden* verursacht: प्रहृरार्त्तं JĀGĀ. 3, 248. व्याख्यातं M. 8, 64. रोगार्त्तं 9, 78. नुधार्त्तं 10, 107. 108. अमार्त्त, कामार्त्त 8, 67. मूलार्त्तं Suçr. 4, 120, 6. उन्नार्त्तं 186, 4. शीतस्वर्त्तं 290, 10. — N. 7, 16. 9, 28. 11, 13. 16. 32. 13, 10. Hip. 1, 4. 2, 5. R. 1, 2, 19. 48, 17 (कामार्त्तं st. कामार्त्तं zu lesen). 2, 47, 3. Hit. I, 90. 20, 13. RAGH. 12, 10. 32. MEGH. 3. — अर्त्तार्त्त *unversehrt*: अर्त्तार्त्तं स्वस्त्युदचमद्भुते ÇĀT. Br. 6, 3, 1, 20. 8, 7, 2, 16. 10, 3, 5, 8. दृत्तै व-नस्वर्त्तानामार्त्तं जीवे यदार्त्तम् 9, 2, 2, 3. 1, 3, 1, 19. 9, 3, 19. 3, 6, 1, 29. 7, 1. 10. मनसनार्त्तनि KĀTJ. Çr. 25, 8, 6.